

Quickscan natuurtoets Rijnweg-IJsselweg in Gendringen

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

ZELHEM, JULI 2008
RAPPORTNUMMER 0846
PROJECTNUMMER 1042

OPDRACHTGEVER

Bureau van Droffelaar | Jollestraat 5 | 6814 JE Arnhem
Contactpersoon: Dhr. H. Morsch

OPDRACHTNEMER

Stichting Staring Advies | Hummeloseweg 85, 7021 KN Zelhem | T 0314 641910 | F 0314 641909 |
info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl | Auteur: K. Wopereis

Inhoudsopgave

1	Inleiding en doel	3
2	Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden	4
3	Het ecologisch onderzoek	7
3.1	Methode	7
3.2	Resultaten	8
4	Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet	10
5	Conclusie	12
5.1	Consequenties Flora- en faunawet	12
	 Bijlage 1 Kisal gegevens	 13
	Bijlage 2 Gegevens Natuurloket	14
	Bijlage 3 Impressie plangebied	15
	Bijlage 4 Flora- en faunawet	16

1 Inleiding en doel

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse van de Rijnweg-IJsselweg in Gendringen, verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt. Het plan is om op de planlocatie een achttal nieuwbouwwoningen te realiseren.

Bureau van Droffelaar heeft Stichting Staring Advies gevraagd een natuuronderzoek uit te voeren in de vorm van een quickscan. Dit is een vorm van verkennend natuuronderzoek dat op korte termijn en in een kort tijdsbestek kan worden uitgevoerd. Het heeft als voordeel dat bijvoorbeeld planologische procedures niet onnodig worden vertraagd.

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna, en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locaties nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet.

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier "Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)".

2 Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

Adres: Rijnweg, IJsselweg
Plaats: Gendringen
Gemeente: Oude IJsselstreek
Provincie: Gelderland

Beschrijving van het plangebied

De locatie is gelegen binnen de bebouwde kom van Gendringen (zie figuur 1).

Het gebied wordt bepaald door een verruigd weiland met daarin verspreid voorkomende bomen (o.a. Appel en Zomereik). Het weiland wordt grotendeels begrensd door bebouwing met aanliggende tuinen en stadsparkjes; de oostzijde grenst aan een weiland. De randen van het perceel worden ingenomen door hoogopgaande houtige beplantingen bestaande uit verschillende soorten struiken en bomen.

Geplande werkzaamheden

Het plan is om op de op de planlocatie een achttal nieuwbouwwoningen te realiseren. Hiervoor zal de aanwezige beplanting worden gerooid.

Beschermde status plangebied

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.

De dichtstbijzijnde begrenzing van de EHS is gelegen aan de oostzijde van de bebouwde kom van Gendringen. (zie figuur 3).



Figuur 3. Ligging Ecologische Hoofdstructuur ten opzichte van het plangebied.

3 Het ecologisch onderzoek

3.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek omvat twee onderdelen:

het beschrijven van relevante onderdelen/passages uit de wet en eventuele jurisprudentie

het verzamelen van bestaande verspreidingsinformatie van beschermde soorten.

Voor dit laatste onderdeel is de databank van Stichting Staring Advies geraadpleegd op het voorkomen van beschermde soorten. De basis hiervoor (KISAL, Kennis en Informatie Systeem voor Achterhoek en Liemers), wordt gevormd door een in eigen beheer ontwikkelde toepassing gevuld met waarnemingen van individuele flora- en faunasoorten. Deze waarnemingen zijn verzameld door diverse vrijwilligers en werkgroepen uit de regio. Daarnaast zijn eigen waarnemingen uit diverse onderzoeken in de databank opgenomen. Dit betreft unieke waarnemingen die vaak niet in andere databanken (zoals het Natuurloket) aanwezig zijn. Bovendien zijn ze vastgelegd op detailniveau, zodat ze direct relevant zijn voor wettelijke procedures. Daarnaast is eveneens Het Natuurloket geraadpleegd.

Veldonderzoek

Het plangebied is door één onderzoeker onderzocht om de aanwezige biotopen te kunnen beschrijven en incidentele waarnemingen te kunnen doen van beschermde flora en fauna.

Hierdoor is een goede indruk gekregen van de aanwezige waarden van het gebied ten tijde van het onderzoek en in andere perioden van het jaar.

Het onderzoek is uitgevoerd in de avonden waardoor met behulp van een batdetector eveneens activiteit van vleermuizen kan worden vastgesteld.

Onderzoeker: S. Wamelink

bezoekronde	datum	tijd	Weersomstandigheden
I	15-juli-08	22:30-23:30	droog, 16°C, wind 3 Bf

3.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het bronnenonderzoek en het quickscan veldbezoek van flora en fauna.

3.2.1 Bronnenonderzoek

KISAL

Met het bronnenonderzoek en met behulp van de waarnemingendatabank KISAL van Stichting Staring Advies (zie bijlage 1), zijn enkele waarnemingen van beschermde soorten rondom het plangebied vastgesteld. Met name ten oosten, rond de oude IJssel, van de locatie zijn verschillende beschermde en Rode lijstgenoteerde soorten aanwezig.

Binnen de planlocatie zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend.

NATUURLOKET

Het Natuurloket (zie bijlage 2) geeft voor het kilometerhok 223-432 waarbinnen het plangebied ligt een aantal meldingen van beschermde en Rode Lijstgenoteerde soorten. Het kilometerhok is echter voor de meeste soortgroepen slecht tot niet onderzocht. De soortgroepen vaatplanten en broedvogels zijn goed onderzocht.

3.2.2 Veldonderzoek

Flora

De randen van het perceel worden ingenomen door hoogopgaande houtige beplantingen bestaande uit verschillende soorten struiken en bomen. Onder meer Gewone es, Eenstijlige meidoorn, Spaanse aak, Wilde kardinaalsmuts, Rode kornoelje, Populier spec, Walnoot en Zomereik bepalen de boom-, en struiklaag. De kruidlaag in de houtige beplantingen is soortenarm en deels verstoord (speelplek en zwerfvuil) met o.a. Zevenblad, Hondsdraf, Dagkoekoeksbloem en Grote brandnetel.

Naastruig gras, als dominerende soort, worden in de grazige gedeelten ook Boerenwormkruid, Akkerdistel, Wegdistel en Harig wilgenroosje aangetroffen.

In de verruigde weide en in de houtige beplantingen zijn slechts enkele algemene soorten en relictplanten aangetroffen.

In een rand ter hoogte van de Multatulihoof, is een groeilocatie van de Brede wespenorchis aangetroffen. Hier is één exemplaar waargenomen samen met o.a. Zevenblad.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens de quickscan zijn enkele algemene vogelsoorten (Merel, Turkse tortel, Houtduif, Putter en Winterkoning) waargenomen. Het is zeer waarschijnlijk dat deze soorten in het plangebied broeden. Naast deze waarnemingen kunnen er nog andere soorten een territorium bezetten op het terrein dan wel in het omringende gebied waardoor ze gebruik maken van het plangebied.

Zoogdieren

Tijdens de quickscan zijn geen soorten of sporen van zoogdieren aangetroffen. Wel zijn diverse algemene soorten te verwachten. In het gebied kunnen algemene soorten voorkomen als marterachtigen, Egel, Konijn, Eekhoorn, echte muizen, spitsmuizen, Ree e.d.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn geen vleermuizen waargenomen. De verwachting is dat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Er zijn op de locatie geen bomen aanwezig met geschikte holten die als verblijfplaats kunnen fungeren en er is geen bebouwing aanwezig. Het plangebied is mogelijk geschikt als jachtgebied voor Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Deze soorten zijn echter ten tijde van het onderzoek niet aangetroffen.

Amfibieën

In het plangebied zijn geen geschikte wateren aanwezig waardoor het ontbreekt aan voortplantingsbiotopen. Amfibieën zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen.

Reptielen

In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor deze diergroep. Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten aangetroffen en ook niet te verwachten.

Vissen

Gezien het ontbreken van water zijn geen soorten van deze diergroep aanwezig.

Ongewervelden

Beschermden ongewervelden (dagvlinders/libellen etc.) zijn hier niet aangetroffen en ook niet te verwachten. Geschikt leefgebied ontbreekt voor de beschermde soorten van deze ecologische groep.

4 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en Faunawet (Ff-wet). Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 4). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als de op deze locatie geplande bouwwerkzaamheden, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd.

Flora

In het plangebied is één beschermde plantensoorten aangetroffen (Flora- en faunawet tabel 1): de Brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*). Het is mogelijk dat een enkele licht beschermde soort op de planlocatie is gemist. Beschermde soorten van Tabel 2 en 3 zijn niet te verwachten.

Het Natuurloket maakt melding van een vijftal Tabel 1 en vijf Rode Lijstsoorten. Om welke soorten het gaat is met deze informatie niet aan te geven. Het valt te verwachten dat, gezien de ligging, het merendeel van de soorten buiten de planlocatie is aangetroffen. De Kisal-uitsnede bevestigt dit.

De aangetroffen en te verwachten beschermde soorten staan vermeld in Tabel 1 Ff-wet. Hierdoor geldt voor Ruimtelijke Ingrepen een vrijstelling.

Het veldonderzoek en de verzamelde literatuurgegevens geven samen een voldoende beeld van de planlocatie. Nader onderzoek of ontheffingen is voor de flora niet noodzakelijk.

Broedvogels

In het gebied zijn enkele vogelsoorten aangetroffen die redelijkerwijs in het gebied kunnen broeden.

Alle waargenomen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het raadzaam met de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringseffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli.

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen zoogdieren waargenomen. De meeste soorten die verwacht kunnen worden staan vermeld in tabel 1.

Enkele mogelijk aan te treffen soorten als Eekhoorn en Steenmarter zijn zwaarder beschermd. Van deze soorten zijn echter geen vaste verblijfplaatsen aanwezig.

vleermuizen

Alle soorten vleermuizen staan vermeld in tabel 3 en de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat alle vleermuissoorten streng beschermd zijn. Het plangebied is mogelijk in gebruik als foerageergebied. De geplande ingreep heeft geen negatief effect op het vleermuissoorten door de aanwezigheid van voldoende geschikt habitat in de directe omgeving van het plangebied (Kernspark, sportvelden). Tijdens het onderzoek zijn geen vliegbewegingen van vleermuizen vastgesteld. Er kan worden aangenomen dat het gebied geen essentieel foerageergebied vormt voor vleermuizen.

Nader onderzoek of ontheffingen is voor de zoogdieren niet noodzakelijk.

Overige diersoorten

Beschermden amfibieën, reptielen of ongewervelden zijn niet aangetroffen. Gezien het ontbreken van voldoende geschikt leefgebied zijn beschermde reptielen en ongewervelden niet te verwachten op de planlocatie. De mogelijk aanwezige amfibieënsoorten zullen soorten betreffen die vermeld staan op tabel 1 van de Ff-wet. Hierdoor geldt voor deze groep een vrijstelling.

5 Conclusie

Dit rapport geeft de resultaten van een quickscan natuurtoets aan de Rijnweg-IJsselweg te Gendringen. Voor het onderzoek is een veldbezoek uitgevoerd in de avonduren door Stichting Staring Advies. Hierdoor is een goede indruk gekregen van de aanwezige flora en fauna en de mogelijke waarden van het gebied. Deze indruk wordt bevestigd door de gecombineerde gegevens uit KISAL en van het Natuurloket.

5.1 Consequenties Flora- en faunawet

Tijdens de quickscan is een beschermde plantensoort, de Brede wespenorchis, op de planlocatie aangetroffen. Eveneens zijn enkele beschermde vogelsoorten waargenomen die bescherming genieten krachtens de Flora- en faunawet.

Gezien de opbouw van de locatie is het aannemelijk dat enkele vleermuissoorten foeragerend op de locatie aangetroffen kunnen worden. De geplande ingreep heeft geen negatief effect op de vleermuissoorten door de aanwezigheid van voldoende geschikt habitat in de directe omgeving van het plangebied (Kernspark, sportvelden).

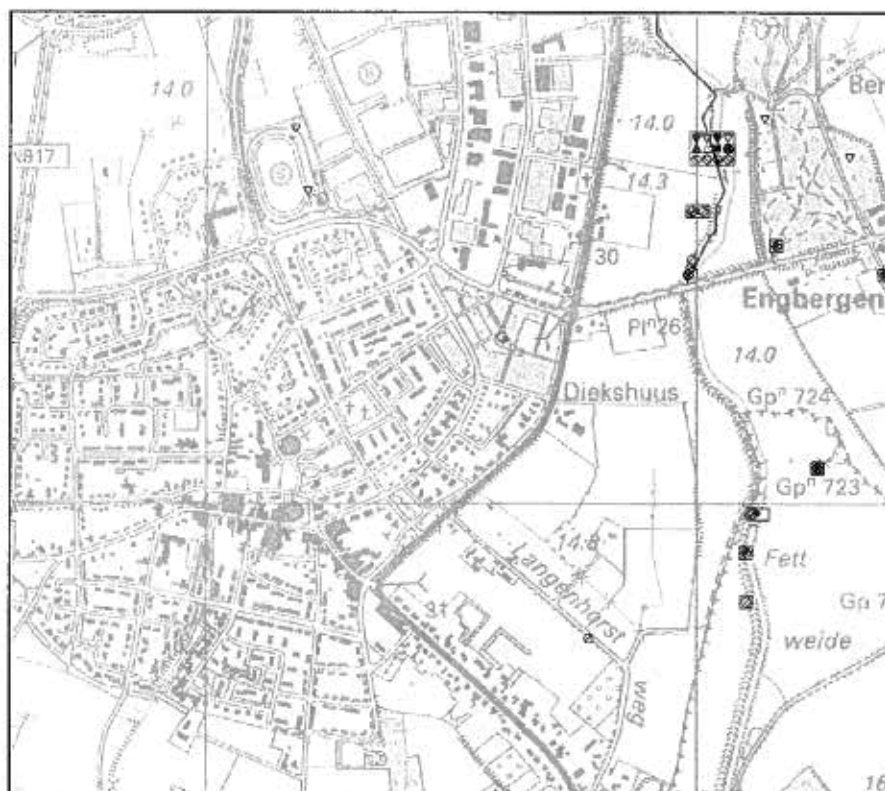
Er zullen enkele vogelsoorten op de locatie tot broeden kunnen komen. Voor broedende vogels wordt geen ontheffing verleend. Wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen worden gestart, is de verstoring minimaal en kunnen de geplande ingrepen uitgevoerd worden zonder verstoring van broedende vogels.

Het is aannemelijk dat er enkele algemene, tijdens de quickscan niet waargenomen, beschermde zoogdiersoorten van het gebied gebruik maken zoals enkele muizensoorten, algemene marterachtigen e.d. Deze soorten (Flora- en faunawet, tabel 1) vallen allemaal onder de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ingrepen.

De realisatie van de nieuwe woningen heeft geen significant nadelige gevolgen voor de onderzochte soortgroepen. Voor de onderzochte soortgroepen zijn geen nadere onderzoeken of ontheffingen noodzakelijk.

Ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft niet te worden aangevraagd.

Bijlage 1 Kisal gegevens



- | | | | |
|-------------------------|---------------------|------------------------|------------------------|
| ◆ Bruine kikker | ◆ Gewone pad | ◆ Rugstreeppad | ◆ Meerkikker |
| ◆ Groene kikker complex | ◆ Koninginnenpog | ▽ Fuut | ▽ Kuifeend |
| ▽ Buizerd | ▽ Torenvalk | △ Oeverloper | △ Gele kwikstaart |
| ▲ Gierzwaluw | △ Zwarte Roodstaart | ▲ Gekraagde Roodstaart | △ Spotvogel |
| ◆ Tijlhoef | ◆ Roek | ◆ Bosrietzanger | ◆ Weidebeekjuffer |
| ◆ Gewoon spitskopje | ◆ Bramensprinkhaan | ◆ Zwanenbloem | ◆ Gevleugeld helmkruid |
| ◆ Bosnemoon | ◆ Bempje | ◆ Kleine modderkruiper | ◆ Rivieronderpad |

Bijlage 2 Gegevens Natuurloket



Rapportage voor kilometerhok X:223 / Y:432							
Soortgroep	FF1*	FF23*	H/Y*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	5			5	goed	-	1991-2006
Mossen			0	0	slecht		1996-2006
Korstmossen					niet		1991-2006
Paddestoelen					slecht		1991-2006
Zoogdieren					niet		1996-2006
Broedvogels		2		6	goed	0%	1995-2006
Watervogels		23			matig	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet		1992-2006
Amfibieën					niet		1992-2006
Vissen	0	2	1	0	redelijk	51-100%	1992-2006
Dagvlinders					slecht	51-100%	1995-2006
Nachtvlinders					niet		1980-2005
Libellen					niet		1992-2006
Sprinkhanen					redelijk		1992-2006
Overige ongewervelden					niet		1992-2006

Bijlage 3 Impressie plangebied



1. Oostrand met houtige beplanting (groeilocatie Brede wespenorchis)



2. Verruigd grasland met boompjes

Bijlage 4 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën (zie tabel 1), elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening.

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1 ff. wet)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2 ff. wet)	"Lichte" toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3 ff. wet)	"Uitgebreide" toets	"Uitgebreide" toets

Tabel 1. Beschermingsregimes Flora- en faunawet.

In de tabel wordt melding gemaakt van de gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft. In het plangebied is geen gedragscode van toepassing.

Algemene vrijstelling (tabel 1)

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

"Lichte" toets (tabel 2)

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de "lichte" toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht.

"Uitgebreide" toets (tabel 3, soorten van de Habitatrichtlijn)

Ontheffingsaanvragen voor streng beschermde soorten worden volgens een uitgebreide toetsing beoordeeld. Niet alleen moet worden aangetoond dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, tevens moet worden aangetoond dat er geen bevredigend alternatief voor de activiteit is en deze dwingende redenen van groot openbaar belang (met inbegrip van redenen van sociale of economische aard) dan wel het milieu dient. Werkzaamheden die niet vallen onder de noemer natuurbeheer moeten bovendien zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen. Dit houdt in dat er geen "wezenlijke invloed" op beschermde soorten is en dat schade aan de soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen, bijvoorbeeld door het nemen van mitigerende en/of compenserende maatregelen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

